

ILLYÉS GYULA KÖNYVTÁR

BESZÁMOLÓ 2025

Könyv - Kultúra - Közösség

Az Illyés Gyula Könyvtár beszámolója - 2025

Liebhauser János

Szekszárd, 2026. március 23.

1. RÖVID ÖSSZEFOGLALÓ

Az ILLYÉS GYULA KÖNYVTÁR legfontosabb mérőszámai 2025-ben egyöntetűen jelentős emelkedést mutatnak! A regisztrált használóink száma 4390 fő, ami 832 fővel több, mint a 2024-es évben. A könyvtárat aktívan használók száma 629 fővel 3 580-ra emelkedett, míg a kikölcsönzött dokumentumok száma: 70 156 db, azaz 10 016 db-bal lett magasabb, mint a megelőző évben. Mindez messze meghaladta a munkatervünk várakozásait, ilyen kiugró fejlődésre még nem volt példa a könyvtár történetében.

Ez a kimagasló fejlődés két olyan meghatározó eseményen alapult, amely évtizedekre határozza meg szakmai munkánkat: a *Szekszárd Tudásközpont* január 20-i ünnepélyes átadásán, illetve a *Könyvtári Minőségi Díj* január 22-i ünnepélyes átvételén. Ahogy azt a magyar kultúra napjához kapcsolódó kettős ünnep is megerősítette, az Ilyés Gyula Könyvtár minőség iránt elkötelezett munkája kiérdemelhette a szakma legmagasabb kitüntető címét. Mindez egyben jelezte a tudatosan felvállalt felelősségünk súlyát is, amely a *Nívó Díjas* épület használatának lehetőségéből fakad. A kitüntetés ünnepi pillanata lezárta az új épületért folytatott évtizedes küzdelmet, és egyúttal új fejezetet nyitott a könyvtár életében.

Az új épület adta minőségi körülmények természetes módon párosulnak magasabb olvasói elvárásokkal. Ezeknek öröm megfelelni: az új helyszín biztosította lehetőségekkel – a régi olvasóink mellett – sok új is élt, és kezdte másként használni a könyvtár tereit. Nőtt a beiratkozott olvasók, valamint a kölcsönzések száma. De ami ennél is örömtelibb, nőtt a helyben eltöltött idő hossza, és egyben emelkedett a könyvtárhasználat intenzitása is. Egyre több diák fedezi fel a könyvtár tereit, az egyetemisták „tanulósobaként” használják azokat. Sőt a középiskolások kisebb nagyobb tanulócsoportjai is megtelepedtek a könyvtárban!

A tágas és minőségi közösségi terek érdeme, hogy közel megkétszereződött az általunk rendezett programok látogatószáma. Mindezt tovább növelte az újdonság keltette kíváncsiság:

az év során 45 alkalommal mutattuk be az épületet összesen 1415 látogatónak. Az érdeklődést és használói kedvet az sem csökkentette, hogy a beüzemelés nehézségei miatt sokáig elégtelenül működött az épület légtechnikája. A tudásközpontban télen hidegebb, nyáron melegebb volt a kívánatosnál.

2. STRATÉGIAI CÉLOK VÉGREHAJTÁSA

A „Könyvtár a kultúrák és a Gemenc kapujában” című stratégiánk megírásánál az ENSZ Agenda 2030 (<https://ensz.kormany.hu/agenda-2030>) céljaiból, illetve az azokon alapuló IFLA ajánlásból indultunk ki. A 17 fenntartható fejlődési cél segítette terveink megfogalmazását, ami által az egész stratégiánkat zöld szellemben tervezhettük meg. Célul tűztük ki, hogy a Tudásközpont új épületébe megújult szolgáltatásokkal digitális tartalomszolgáltatóként, közösségvezérelt, családbarát, ifjúsági és zöldkönyvtárként, minősített könyvtári címmel elismerve költözünk be.

Azáltal, hogy új épületbe költöztünk, valamint, hogy két innovációnk révén (ifjúsági és zöldkönyvtár) Könyvtári Minőségi Díjat nyertük, teljesültek a 2026-ig tartó stratégiánk legfontosabb pontjai.

The infographic is a collage of text boxes and images. On the left, a light green box contains the text: "2024-2026. évi STRATÉGIAI CÉLOK VÉGREHAJTÁSA". Below it is a photograph of a large tree with bicycles parked nearby. In the center, a dark teal box reads "KÖNYV - KULTÚRA - KÖZÖSSÉG" above a group photo of people in a library. Below that, a light green box says "2025. január 20. Szekszárd Tudásközpont ünnepélyes megnyitása" with a photo of a man smiling. On the right, a yellow box says "2025. január 22. Könyvtári Minőségi Díj elnyerése" and "A két innováció: zöldkönyvtár ifjúsági könyvtár" with a photo of a group of young people.

A könyvtár elmúlt évtizedei - sőt még a 2025-ös év is - egy új épület vágyott tervével, majd annak megvalósulási gondolataival teltek el. Ezért érthető, hogy a stratégia céljai közül pont azok teljesültek, amelyek szorosabban kapcsolódhattak az új épülethez, mint például: az ifjúsági és zöldkönyvtári munkánk, a családbarát címek, a közösségfejlesztés (meseterápia, recept- és japán klubok, magbörze stb.), az új partneri együttműködések és az automata kölcsönzés, valamint a „Dolgok Könyvtára” szolgáltatásunk kialakítása. 2025-ben leginkább ezekre figyeltünk, ezekhez képest digitális céljaink egyelőre háttérbe szorultak. A 2027-31-es

következő stratégiánk kiemelt prioritása lehet majd ez a jelentősebb digitális szolgáltatásfejlesztés.

Az elnyert pályázati források - *amiből többek közt nyári tábort, csapatépítő kirándulást és a játszóház kialakítását támogattunk* - jelentősen elősegítették stratégiánk megvalósítását.

PÁLYÁZATOK	
Összesen: 12 398 510 Ft	
Ifjúsági közösségépítő tábor (Ft): 400 e	
Könyvtári Minőségi Díj (Ft): 2 000 e	
ODR támogatások (Ft): 2024-25: 3 000 e 2025-26: 3 500 e	
Családbarát munkahely (Ft): 2024-25: 1 500 e 2025-26: 1 000 e	

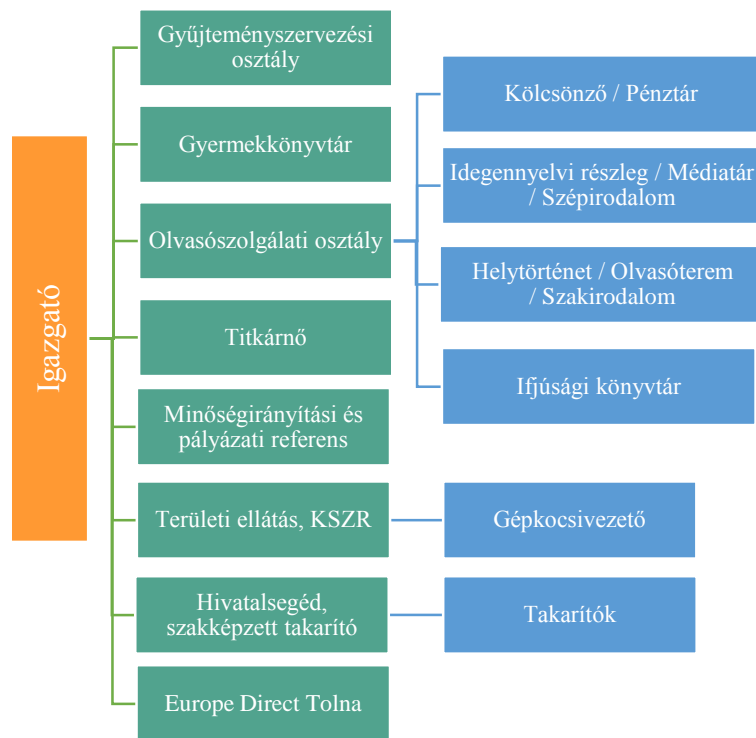
3. SZERVEZET

A könyvtár szervezeti életét leginkább befolyásoló adottság a fenntartó által évek óta előírt „létszám-stop”. Emiatt továbbra sem tölthetjük be a munkahelyet váltó, illetve nyugdíjba vonuló kollégáink státuszát. Egyedüli kivételt – *külön engedéllyel* – a távozó titkárnőt váltó új kollégánő felvétele jelentette. A 33 fő engedélyezett létszámmal működő könyvtár életében három fő 10%-os hiánya már nehezen pótolható. A helyzetet tovább nehezíti, hogy a *Tudásközpont* nagyobb épületébe költözve fokozottabb terhelés nehezedik a kollektívára.

A 15%-os közgyűjteményi bérfejlesztés lényegében a kötelező bérminimum-emelés okozta bérfeszültséget képes csak orvosolni, az évek alatt felgyűlt bérlemaradást már nem. A kollégák jövedelme továbbra is csak pár ezer forinttal haladja meg a minimumot, így továbbra is nehéz jó szakembert találni!

Ezért kiemelt célunk olyan szervezeti kultúra kialakítása, amivel a munkatársak azonosulhatnak, és csapatként tudnak dolgozni közös céljainkért. A 32/2017. (XII. 12.) EMMI rendelet alapján továbbra is támogatjuk kollégáink szakmai önművelését, tanfolyami továbbképzését. 2025-ben ketten sikeresen fejezték be a Könyvtári Intézet „*Szakmai önismeret és coaching szemlélet a gyakorlatban*” c. képzését, egy kolléga a „*Zöld Múzeum Szentendre*” tanfolyamát, további egy kolléga a Botanicon 12 hónapos „*Kertpedagógia*” c. képzését, valamint az igazgató az „*ÁBPE I. - költségvetési szervek vezetői és gazdasági vezetői részére*” c. továbbképzését.

A kényszerű bérmegtakarítás, ill. a piaci bérezéssel versenyezni nem tudó intézményi gazdálkodás miatt, a könyvtár alapfeladatait támogató háttértevékenységeket (*informatika, kötészet*) továbbra is külön szerződésekkel biztosítjuk.

4. INFRASTRUKTÚRA

Az 1547/2021. (VIII. 4.) kormányhatározat a Szekszárd Tudásközpont vagyonkezelését a Magyar Nemzeti Levéltár, míg az infrastruktúra közbeszerzésének lebonyolítását Szekszárd város feladatául rendelte. A levéltár vagyonkezelői szerepe, illetve a két eltérő fenntartójú és működésű intézmény együttélése számos megoldandó kérdést vet fel, folyamatos egyeztetést igényel.

2025 márciusában sikerült szerződésbe foglalni az Illyés Gyula Könyvtár kizárólagos épületrészének használói jogosultságait és kötelezettségeit, valamint a levéltár és a könyvtár által közösen működtetett terek (*előadó- és oktatóterem, kávézó, ruhatár stb.*) használatának rendjét és költségmegosztását. Ezek felülvizsgálatára 2026-ban kerül sor.

A Tudásközpontba beépített összetett technológiák szintén nehezé teszik az üzemeltetést. 2025-ben, az egész év során nem működött az épület légtechnikája, ami miatt nyáron a légkondicionálás, télen a fűtés volt elégtelen, ez nem csak az olvasóinkat, illetve a könyvtárosokat zavarta, hanem jelentősen megnövelte a kizárólagos könyvtári terek temperálásának költségeit is. A karbantartói szerződések megkötésének csúszása miatt sajnos csak december végén kezdődhetett el a hibák kijávítása.

Munkatervünkben az egyedi hardver- és szoftverfejlesztések (*audiovizuális technikák, RFID, e-Corvina modulok stb.*) pályázatának 2025-ös lezárulásával számoltunk, ám ez továbbra is késik. Így mindez csak 2026-ban fog – *reményeink szerint végre* – lezárulni. Ezen fejlesztések

nélkül viszont továbbra sem tud a könyvtár teljes körű szolgáltatást nyújtani. Ezért jelentett különösen nagy örömet, hogy legalább az RFID technológián alapuló automata kölcsönzési rendszert sikerült beüzemelni 2025-ben.

5. GYŰJTEMÉNYI INFORMÁCIÓK

Gyűjteményfejlesztésre összesen 16 millió 146 ezer forintot fordítottunk, ami kevesebb, mint az előző évben. Az ODR-támogatás 2.4 millió forintja által 645 kötettel gyarapodott könyvtárunk. Az NKA Könyvtámogatási Programja révén 2025-ben 185 dokumentumot leltároztunk be. Ez kevesebb, mint korábban, mert fokozottabban vesszük figyelembe a gyűjtőkörünket, illetve azt, hogy egy kötet megvan-e már állományunkban. A könyvek beszerzési ára, a folyóiratok, adatbázisok előfizetési díja évről-évre emelkedik, így sajnos ez a beszerzett kötetek számában is megmutatkozik.

A fiatal célközönség igényeinek megfelelően alakítjuk az ifjúsági könyvtárat: a gyűjtemény 56 db kötetten bővült. A zöldkönyvtári megjelenéseket jobban nyomon követtük, hogy az állománybeli százalékuk növekedhessen. Nem elhanyagolható az ajándék kötetek száma, amiket az olvasóink által behozott hagyatékok közül válogatunk ki. Ezek száma tavaly 1410 db volt, összesen 2 800 e Ft értékben. 84 tékázott kötetten nőtt a folyóirat-állomány.

Az elektronikus katalógusban rögzített rekordok száma 10497 db, ebből bibliográfiai rekord 4988 db, authority rekord 5509 db. Folyamatosan javítottuk, kiegészítettük a régebbi besorolási adatokat, nagy figyelmet fordítottunk az egységesítésre, a rekordok utalókkal való kiegészítésére. Aktualizáltuk a helyi állományadatokat, a dokumentumok tartalmi feltárását egységes tárgyszavakkal végeztük, a honosított rekordok tárgyszavait mindig ellenőriztük. A régi hiányos rekordokat kiegészítettük, új rekordkapcsolatokat hoztunk létre (*előzmény, folytatás stb.*).

A költözés miatt szükségessé vált a lelőhelyek aktualizálása. Elsőként az egykori numerus currens, illetve a Csányi-hagyaték könyvei, azaz a „látványfal” polcrendjének feldolgozása kezdődött el.

Fontosnak tartjuk, hogy olvasóink ne csak az online katalógusunkból tájékozódhassanak. Minden újjalag bejelentkezett könyvünket feltöltjük az egyik legnépszerűbb, legtöbb taggal rendelkező online felület, a *moly.hu* oldalán lévő „polcainkra”. Ezáltal az oldalt 454 új könyv-adatlappal gyarapítottuk. Így olvasóink ezen a módon is naprakész információval rendelkeznek újdonságainkról.

2025-ben indult el könyvtárunkban a *Dolgok könyvtára* szolgáltatás, melynek keretében tárgyakat is kölcsönzünk az olvasóink részére. E „dolgozók” is bekerültek katalógusunkba, így elektronikus kölcsönzésük is lehetővé vált.

Kiemelt feladat volt a tervszerű törlés, hiszen a Tudásközpontba való költözést mindenképp meg kellett előznie tervszerű asztásnak. 16 259 db könyvtári dokumentum törlését végeztük el, amelyből 16 045 db volt a könyv. Fontos, hogy egy nagyságrendileg 300 ezres állományt tarthassunk folyamatosan fenn. A könyvtári állomány 2025 év végén 299 002 db volt, ami 9 052 db-bal kevesebb, mint az előző évben, ami tovább csökken majd, a volt külső raktári könyvek törlésével.

6. DIGITALIZÁLÁS

A Közgyűjteményi Digitalizálási Stratégia célja, hogy a kizárólag Tolna vármegyében megtalálható helyismereti dokumentumok mindenképpen kerüljenek be az országos elérési adatbázisokba, illetve a saját *Digitális könyvtárunkba* is.

Az Illyés Gyula Könyvtár stratégiái a külső partnerekkel végzett digitalizálást támogatták. Ennek az volt az oka, hogy jelentős költséggel ugyan kiépíthettünk volna digitalizáló infrastruktúrát, de annak folyamatos kihasználása már jóval kevesse számított volna gazdaságosnak.

Ezért lett elsődleges partnerünk az Arcanum Kft. Az évtizedes együttműködésünk eredményeként digitális tartalmainak zömét ők készítették. Mivel az ország legnagyobb tudástárának, a Hungaricának alapját az Arcanum Digitális Tudománytár (ADT) adja, könyvtárunk digitális tartalmi is mind bekerülnek a Hungaricába és egyben az Országos Széchényi Könyvtár adatbázisába is. A segítségükkel elért új felhasználói kör is fontos forgalmat generál számunkra, oldalmegtekintések száma: 3 059

Az elmúlt évek nagy léptékű folyóirat-digitalizálása után 2025-ben a ráfordítható források híján főleg a helytörténeti könyvek digitalizálásának előkészítésével, illetve a már digitalizált dokumentumok, elsősorban a periodikák kiválogatásával foglalkoztunk. Archiv fényképeket töltöttünk fel a *Digitize* keretrendszerbe, a már hasznosított anyag kikerült a könyvtár honlapjára, és folytatódott az azonosítatlan fényképek közösségi metaadatolása is (*Facebook*).

Corvina katalógusunkban lelőhelyként is beállítható a *Digitális könyvtár*, ahol elérhetők dr. Tuba István törvényszéki bírósági tanulmányai és Szepesi László rádiós már digitalizált riportjai.

7. HELYBEN ÉS TÁVOLRÓL ELÉRHETŐ SZOLGÁLTATÁSOK

Könyvtári munkák legfőbb változását az új épület használatbavétele jelentette. Végre újra egy helyszínen érhető el a felnőtt és a gyermekrészlegünk. A gyermekkönyvtár alapvető célja a könyvkultúra népszerűsítése, az olvasóvá nevelés, a tanulássegítés, a közösségi és digitális fejlesztés, a szabadidő szervezése. Az óvodai és iskolai nevelési programokhoz igazodva könyvtárhasználati, anyanyelvi, gyermekirodalmi, néprajzi, zenei és természettudományos foglalkozásokat tartottunk.

A *Mazsola Könyvtári Babaklub* heti játékos babafoglalkozása keretében helyi szakembereket hívtunk a kisgyermekes szülőket érintő nevelési, egészségügyi, fejlesztőpedagógiai, nyelvi, dietetikai, pszichológiai, zenei témákról beszélgetni. Népszerűek voltak még a mesélős, kézműves délelőttiünk és az öko-társasjáték délutánjaink is. A családi kézműves délutánokon különös figyelmet fordítottunk az újrahasznosításra, az ökológiai szemléletformálásra. Ismét elnyertük a *Családbarát munkahely* címet is, a pályázati támogatásból többek közt „játszóházat” is sikerült kialakítanunk.

Tovább folytattuk az országosan egyedülálló *Otthon a könyvtárban – Könyvtár az otthonban* elnevezésű programunkat. A gyermekotthonban élő, középsúlyos értelmi sérült és halmozottan hátrányos helyzetű fiatalok számára olvasásfejlesztő, szövegértést segítő és zenés foglalkozásokat szervezünk a könyvtáros kórus, zeneterápiás szakember és légzéstrener együttműködésével.

A látogatók zenehallgatási, filmnézési szokásainak változásával felértékelődött a vinyl LP gyűjteményünk szerepe. Ezért fájó a *Tudásközpont High End* szobája technikai kiépítésének késedelme.

A helytörténeti gyűjtemény teljességre törekedve gyűjti a megyére vonatkozó dokumentumokat. A vele egy gyűjteményegységet alkotó olvasóterem számos kézikönyv, lexikon lelőhelye, kiváló helyszínt teremt a tanulásra, az elmélyült olvasásra. Emellett helyben elérhető 6 napilap, 22 hetilap, 175 folyóirat és 29 külföldi újság is, összesen 234 cím. Mindezt egyre több olvasónk fedezi fel, használja mind intenzívebben.

Zöldkönyvtári fejlődésünk újabb lépése a *Dolgok könyvtára* kialakítása. A Goethe Institut segítségével megismert, német zöldkönyvtári gyakorlat inspirálta szolgáltatás a gyakran keresett, ám megvásárolni mégsem kívánt dolgok kölcsönzését biztosítja az olvasóknak (*pl. színházi távcső, mikroszkóp, fogyasztásmérő, stb.*) A legkeresettebb tárgy a diafilmvetítő. Ez szerencsésen kapcsolódik diafilmkölcsönzési gyakorlatunkhoz.

Könyvtárunk legfontosabb, távolról elérhető szolgáltatásai közé tartozik az ODR szolgáltatás. Országos összesítésben is, és a vármegyei hatókörű városi könyvtárak között is a 4. helyet foglaltuk el!

A bezárások során kényszerűen kialakult online szolgáltatások máig fennmaradó formái a rejtvények, de még inkább a könyvajánlók. Hétről hétre (*52 alkalommal*) jelentkezik a *Könyvtáros Könyvmolyok Könyvei* című sorozatunk, ahol a kollégák személyes olvasmányélményeiket ajánlják. Némileg hasonló a *moly.hu*. Itt a könyvtár a saját virtuális polcaira feltett könyvek száma eléri a 2767-et. Ebből 966 db volt szépirodalom, 1178 db szakirodalom és 623 db sikerkönyv. Mindez segíti olvasóink könyvekkel kapcsolatos tájékozódását. *Webshopunkhoz* hasonlóan, ahol az eladásra szánt könyveinket lehet elérni, olvasóink számára online is elérhető a *Dolgok könyvtára*.

8. KÖZÖSSÉGI SZOLGÁLTATÁSOK

A 2026-ig tartó stratégiánkat legjobban a „Könyv – Kultúra – Közösség” jelmondat jellemzi. E stratégia kulcsfolyamata az új helyre költözésünk volt. A *Tudásközpont* kínálta lehetőség egyben nagy felelősséget is rótt ránk: vibráló közösségi élettel kellett megtöltenünk az új otthonunkat. Ezért 2025-ban az eddigieknél is nagyobb elszánással szerveztünk könyvtári programokat. A 460 alkalom 14 415 látogatót vonzott. *(Részletes leírásuk megtalálható a mellékletben)*

Nagy múltú klubjaink mellett számos új is elindult. A régóta sikeresen működők közé tartoznak: a Filmklub, a Felnőtt és Ifjúsági olvasóklubok. A 10 éves felnőtt Olvasóklub havi alkalmain (esetenként 8-10 fő) évente összesen 108 fő vesz részt. A tavalyi 9 fős kirándulásuk Kecskemétre vezetett. A Katona József Múzeum központi bemutatóhelyét, a Cifrapalotát, illetve a Leskowsky Hangszergyűjteményt nézték meg.

Az immár 7 éves Ifjúsági klub saját otthonában, az Odúban ünnepelhette születésnapját. Mára már a nagyobbak olvasóklubja 57, az ifjabbak, a „Még Semmi Olvasóklub” 17, az Írógárda 59, az Alkotógárda 17 fővel működik. Évi 2 kiállításon állítjuk ki az Alkotógárda műveit, és folyamatosan jelennek meg a könyvtár FB-oldalán az írógárdás fiatalok írásai (évente: 53 db). A régi tagok közül többen visszajárnak foglalkozásokat tartani a fiatalabbaknak. A havi rendszerességű találkozók mellett 2 olvasótábor és 15 meghívott vendég közreműködése fémjelzi a klub működését.

Szintén nagy sikere és jelentős hagyománya van a Gyermekkönyvtárhoz kötődő „Mazsola” Babaklubnak, valamint a város közismert személyiségei részvételével működő Meseestnek. De ahogy a Könyvtári Kreatív Műhely már az új házban újraalakulva vált egyre

népszerűvé, úgy a Társasjátéklklub is csak az új minőségi helyszínén tudott igazán felfutni. Ehhez persze kellett a játékgyűjtemény nagyléptékű tudatos fejlesztése is.

Már a *Tudásközpont* új épülete ihlette a Japán klub keleti kultúra iránt érdeklődő közönségét, a Receptklub egymást is megvendéglő gasztró-közösségét, az „Életerő Meseműhely” biblioterápiás csoportját, valamint a Pedagógus klub aktív korú és nyugdíjas tagjait.

Különös jelentősége van a könyvtáros és levéltáros kollégák által alapított közös kórusnak: a *Tudásközpont kórusa* létével is támogatja a csapatszellemet!

Zöldkönyvtári törekvéseink adták az alapját a Mélyalkalmazkodás kör, és a Gemenci Kosárközösség elindulásának. A „Hangvilla” és a „Mesterségem címere” helyi zenészeket, illetve népi mesterségeket bemutató sorozata pedig a Helyismereti gyűjteményünkhöz kötődik, ahogy ifj. Tóttós Gábor és Weisz Péter tanár urak történelmi előadásorozatai is.

Ez a 20 db régi és új klub (*közösség és előadásorozat*) nagy sikert jelent ugyan, de annyira igénybe veszi a 3 fővel kisebb, összesen 30 fős kollektíva teherbíró képességét, hogy a közösségi szolgáltatások ilyen ütemű fejlődése a jövőben már nem várható.

A könyvtárban megrendezett 11 kiállítás megnyitón összesen 770 fő vett részt, és közel 1 710 fő nézte meg őket: *Tudós Nők Berlinben* – a Goethe-Institut vándorkiállítása; *Átjárók* – az Alkotógárda kiállítása; *Homorúképek* – drMáriás festménykiállítása; Szabó Magda emlékkiállítás; *Négy évszak a szabadban* – fotókiállítás; *41° foto-haiku* – Teszler Tamás verses fotókiállítás; *Isten a kertben* – Károlyi Zsuzsanna grafikai kiállítása; *Figyelem!* – az Alkotógárda kiállítása; *Esküvőkiállítás*; *"Káosz a kertben - rend a természetben"* fotópályázat; Csorba Károly fotókiállítás.

9. MINŐSÉGIRÁNYÍTÁS

Minőségpolitikánk célja a TQM gyakorlatával élve minőségi szolgáltatást nyújtani, és a kultúra segítségével közösségeket építeni. A *Tudásközpont* megnyitásával különösen fontosá vált számunkra megismerni használóink véleményét. Online kérdőívünkre 121 válasz érkezett: összességében látszik, hogy használóink szeretik az új épületet, fontos ötleteket adtak a szolgáltatásfejlesztéshez, és természetesnek tekintenék, ha belépődíjas rendezvényeket is tartunk. De nem csak a használóinkat kérdezzük meg: a kollégák körében a közös programok után is mindig végzünk elégedettségmérést.

2024-ben nyertük el a *Könyvtári Minőségi Díjat*, ezért 2025-ben már nem hosszabbítottuk meg a *Minősített Könyvtári címünket*, hanem felkészültünk a 2026-os pályázatra. A szervezeti kultúra -, és a dolgozói elégedettségmérés megerősítette, hogy az elmúlt évek bezárásai, és a költözés megterhelése után szükséges a kollégák fokozottabb bevonásával előkészíteni az önértékelés folyamatát.

Benchmarking céljából Pécsen (*elektronikus folyóiratérkeztetés, épületüzemeltetés*), és Békéscsabán (*általános szolgáltatások*) jártunk. Baranya, Somogy, Tolna és Zala megye könyvtárai Szekszárdon egyeztettek (*Vezetői, KSZR, Ifjúsági és Zöldkönyvtári szekció*).

Rendszeres szakmai konzultációt tartunk a megye nyilvános könyvtárainak, ahol ösztönözzük a minőségirányítás bevezetését, ill. folyamatos alkalmazását. Óriási siker, hogy a bonyhádi Solymár Imre Városi Könyvtár 2025-ben elnyerte a *Könyvtári Minőségi Díjat*! E siker különös jelentősége, hogy a kisvárosi kategóriában (*1–6 fő szakmai létszám*) országosan elsőként a bonyhádi könyvtárosok nyertek, valamint 2024 után ismét díjat nyert egy Tolna megyei könyvtár!

10. TUDOMÁNYOS KUTATÁS ÉS KIADVÁNYOK

A könyvtár adottságai nem teszik lehetővé, hogy intézményesítetten támogassa a kutatómunkát. Ám a könyvtárosok – *a lehetőségeikhez mérten* – publikálnak, előadásokat tartanak, valamint konferenciákat szerveznek. Ilyen tevékenységeink voltak 2025-ben:

- Február 06. Kiválóság ünnepe – online
- Április 02. "Vissza a jövő könyvtárába! – 50 éves a PMK épülete":
Könyvtárépítészeti műhelynap – Szentendre
- Május 29. Közkönyvtári Börze – Budapest, FSZEK
- Május 30. Regionális könyvtári konferencia – Kecskemét
- Július 01. KSZR Szakmai nap - papírszínházi tapasztalatok – Szekszárd
- Július 10. MKE Vándorgyűlés, Zöldkönyvtári szekció – Debrecen
- Október 03. Magkönyvtári szakmai nap – Lenti
- Október 15. Regionális KSZR, Zöldkönyvtári és Ifjúsági szakmai nap – Szekszárd

Otthon van-e Mészöly Szekszárdon? in. Száz év után. Mészöly Miklósról – Kijárat kiadó:

<https://kijarat.hu/termek/szaz-ev-utan-meszoly-miklosrol-kali-anita-kelemen-pal-marjanovics-diana-vasari-melinda-szerk/>

A szekszárdi szál in. Szkárosi – Egy avanszár arcai – Mészöly Miklós Egyesület:

<https://irokboltja.hu/konyv/szkarosi-egy-avanzsar-arcai/>

11. PARTNERSÉGI EGYÜTTMŰKÖDÉSEK ÉS ÖNKÉNTESÉG

A könyvtárosok tagjai - *esetenként vezetői* - számos szakmai és civil szervezetnek: IKSZ, KKDSZ, MKE, Egyed Antal Honismereti Egyesület, Mészöly Miklós Egyesület, PAD Egyesület.

Együttműködő partnereink a települési önkormányzatok, az Europe Direct, a történelmi egyházak, a társintézmények (*levéltár, múzeum, közművelődés*), az oktatási intézmények óvodától egyetemig, az egészségügyi szervezetek (*fogyatékosok szervezetei, Kábítószerügyi Egyeztető Fórum, Pszichiátria osztály, védőnői szolgálat, Esőmanók Egyesülete*), a Szekszárdi Nagycsaládok.

Természetes szövetségeseink sok zöld szervezet is: (*Duna-Dráva Nemzeti Park, Jane Goodall Intézet, Gemenci kosárközösség, KÖVET Egyesület, Magyar Madártani Egyesület, Magyar Permakultúra Egyesület, Szekszárdi Kutyamenhely, Zöldtárs Alapítvány*)

2025-ben megújítottuk kapcsolatunkat Szekszárd testvérvárosa, Óbecse népkönyvtárával: 162 605 Ft értékben vittünk számukra magyar nyelvű könyveket.

A könyvtáros képzés gyakorlati helyszínékként fogadtunk 3 diákot. A közösségi szolgálat jó lehetőség a fiatalok megszólítására. Mára már nemcsak Tolna, de a környező megyék 19 középiskolájával állunk kapcsolatban: 53 diák összesen 1052 óra közösségi munkát végzett a könyvtárban. Honlapunkon elérhetők a számukra kínált foglalkozási lehetőségek:

<https://www.igyuk.hu/szolgaltatasok/kozossegi-szolgalat/>

A kifejezetten hátrányos helyzetű diákoknak tartott könyvtári foglalkozásokban partnerünk az I. Béla Gimnázium. Nagy siker a „Nincs rá időm” című 7 helyszínes könyvtárismereti és helytörténeti játék, a „Mesterséges Irodalom”, és az *Erdős Virág Hopp, te Zsiga c. írása alapján* kigondolt „Lepj meg” c. foglalkozás is.

12. PR/MARKETING/KOMMUNIKÁCIÓ EREDMÉNYEI

Könyvtárunk alapfeladata, hogy jó kapcsolatot ápoljon a helyi és az országos média munkatársaival. A print lapok még mindig a legnagyobb presztízzsel rendelkeznek, ám olvasottságuk és társadalmi befolyásuk egyre csökken. Noha hisszük, hogy könyvtárunk működése önmagában is hírértékkel bír (*országos és helyi hírértékű események: ünnepélyes megnyitó, Minőségi Díj, új szolgáltatások stb.*), mégis rákényszerülünk a fizetett megjelenésekre. A hagyományos média folyamatos térvesztése ellenére mind nagyobb erőfeszítést kell tennünk megjelenésünk érdekében. Sajnos a 2025-ös számaink jól mutatják törekvéseink elégtelen voltát. Jövőre biztosan nagyobb energiát kell a sajtókapcsolatok fejlesztésére fordítanunk!

A hivatalos kommunikációnk legfontosabb eszköze a könyvtár honlapja, amelynek folyamatos a karbantartása. Portálunkon külön kiemelt oldala van a *KSZR* és a *Zöldkönyvtár* tevékenységének. A hivatalos kommunikációra épülő fontos feladatunk közösségi oldalaink működtetése. (*Facebook* és társoldala a *Zöldfolyam*, *Instagram*, *Youtube*, *Google*, *TikTok*) Online jelenlétünk további eszköze az 1 528 feliratkozott olvasóhoz eljutó havi hírlevelünk.

Az *Internet Fiesta*, az *Ünnepi Könyvhét* és az *Országos Könyvtári Napok* rendezvénysorozatai és marketingakcióik által teremtett médiafigyelem is segíti a könyvtár pozitív képének kialakítását. Partnerkönyvtárainkat is ösztönözzük ezekre az általunk is alkalmazott jó gyakorlatok követésére.

Könyvtárunk továbbra is törekszik az egységes arculat fenntartására, ami a *Szekszárd Tudásközpont* felépülésével és beköltözésünkkel könnyebbé és természetesebbé vált, másrészt nagyobb felelősséget is jelent számunkra.

13. A VÁRMEGYE TERÜLETÉN MŰKÖDŐ TELEPÜLÉSI KÖNYVTÁRAKAT ÉRINTŐ, A KULTV. 66. §-A SZERINTI ÁLLAMI FELADATAIRÓL SZÓLÓ ÖSSZEFOGLALÓ

Az Illyés Gyula Könyvtár egységes megyei adatbázist épít, amelyhez települési, iskolai és KSZR könyvtárak kapcsolódnak - kivéve az egykori járási könyvtárakat. A Corvinában feltárt állomány elérhető a honlapunkról. 2022-ben befejeződött a kistelepülési könyvtárak állományának retrospektív feldolgozása a vármegyében. Célunk, hogy minél több helyen kialakítsuk a megbízhatóan működő gépi kölcsönzés lehetőségét, ehhez szükséges az olvasói adatbázisok elkészítése az adott településeken.

2025-ben a vármegye összes településén van könyvtári szolgáltatás: 1 vármegyei feladatokat ellátó városi könyvtár, 12 települési könyvtár, és 97 KSZR szolgáltatóhely. Az Illyés Gyula Könyvtár dolgozóinak száma összesen 30 fő, 25 szakalkalmazott. Ebből 4 fő dolgozik főállásban a KSZR-ben.

Könyvvásárlásra mindkét fontos szállítónk (*a KELLO és a Lira*) 35% kedvezményt ad. KSZR könyvtárosaink negyedévi igénylistából vagy raktárkészletünkől választhatnak, a kiszállítás rugalmas.

151 féle folyóiratot 511 példányban rendelünk meg: külön minden településre kb. 5-6 félért, hogy minden korosztálynak legalább kétféle jusson. A négy kapcsolattartó kolléga havonta 4-5 saját települését keresi fel, átnézi a könyvtárat, megbeszéli a felmerülő problémákat. Ennek eredményeként 7 033 db könyv 22 513 e Ft, 240 db hangoskönyv és diafilm 478 225 Ft, valamint 511 folyóirat, heti-, és napilap 6 459 566 Ft értékben kerül ki a kistelepülésekre mindösszesen 29 451 326 Ft támogatást felhasználva.

Az ODR-támogatás segítségével ingyenes könyvtárközi kölcsönzést biztosítunk Tolna vármegye minden könyvtára számára, mindezt a négy járási letét is segíti, amelyeket 2025-ben összesen 3.079.402 Ft értékben 938 tétellel gyarapítottunk.

329 alkalommal szerveztünk programot KSZR-támogatásból a kistelepülési könyvtárakban. Célunk, hogy az 52 előadó partnerünk segítségével többféle rendezvénytípusból - *író-olvasó találkozó, ismeretterjesztő előadás, zenés-verses rendezvény és gyermekrendezvény* - évente minimum négyet rendezzünk településenként.

A 23 településen működő *KönyvtárMozi* szolgáltatás keretében 226 alkalommal 379 vetítés történt 2025-ben.

2025-ben háromszor, általában 2 helyszínen tartottunk szakmai napot a kistelepülési munkatársaknak, ebből az egyik Papírszínház szakmai nap volt. Ezen találkozók célja a szakmai tájékoztatáson túl a közösségépítés és az összetartozás erősítése.

Könyvtári Minőségi Díjas könyvtárként fontos a TQM érvényesítése a települési, illetve a KSZR-könyvtárak működésében: szakmai napok elégedettségmérése, igényfelmérés zajlott online formában.

Teljes bútorcsere történt egy településen, több kistelepülési könyvtárban pedig egyéb bútorbeszerzés zajlott: könyves- és folyóiratpolc, játéktároló, válogatóláda, asztal, szék, babzsákfotel, szőnyeg, porszívó, függöny. Továbbá több asztali gép, nyomtató, notebook, projektor, vágógép, vetítővászon és diavetítő is beszerzésre került.

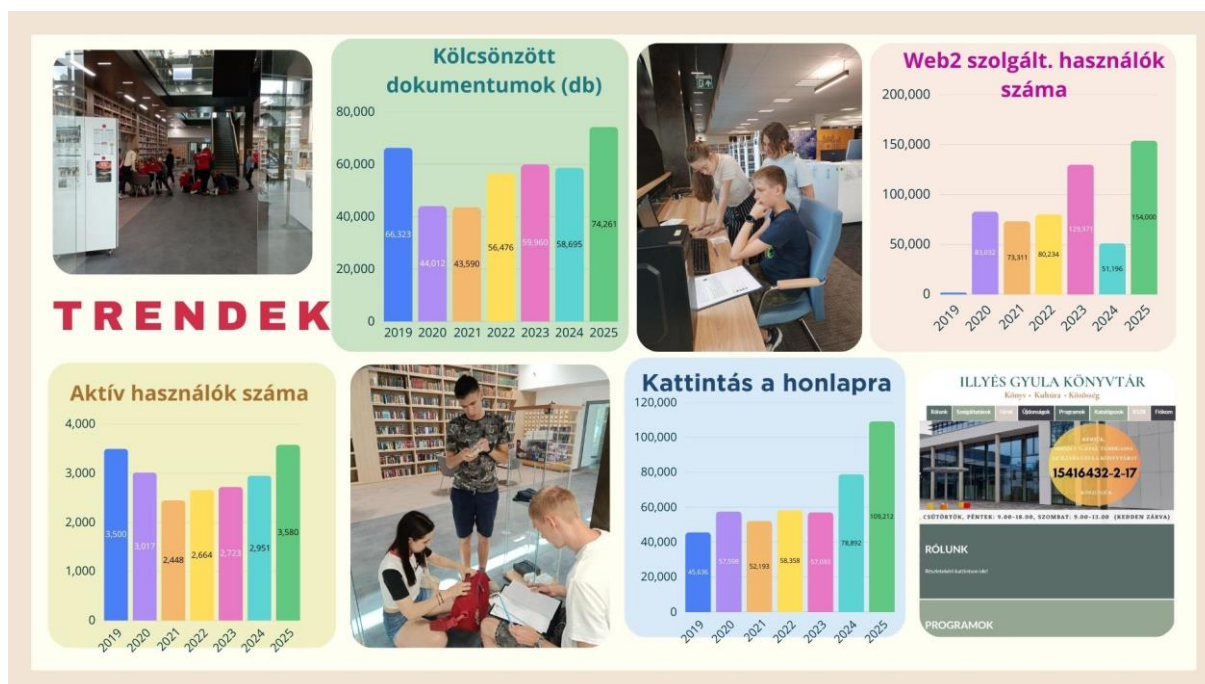
Az Országos Idegennyelvű Könyvtár partnereként szervezzük a vármegye nemzetiségi ellátását, segítve az önazonosság, a nemzetiségi-kisebbségi kultúra és a nyelv megőrzését, a nyelvtanulást. A legnépszerűbbek a szótárak, a szak- és nyelvkönyvek. A helyismereti adatbázisunk kiemelkedő: támogatja a helyi kutatást, egyben segíti Tolna vármegyében a települési kötelempéldányok beszerzését.

14. AKTUALITÁSOK, KÖNYVTÁRHASZNÁLATI TENDENCIÁK

Az a két - már korábban is érzékelhető - tendencia, ami a bezárások hatására csökkenő, majd újra emelkedő látogatói és kölcsönzői számok, valamint a web 2.0 szolgáltatások használatának folyamatos emelkedésében nyilvánult meg, 2025-ben is érvényesült, azzal a kiegészítéssel, hogy a tendenciát jelentősen felerősítette az újonnan használatba vett *Szekszárd Tudásközpont* díjakkal elismert épülete. Nem csak hogy többet kölcsönözve, de minőségileg is több időt eltöltve, intenzívebben veszik igénybe használóink könyvtárunkat.

Ez a siker viszont nem kizárólag az új épület érdeme, ehhez kellett a könyvtáros kollégák odaadó munkája is. A *Könyvtári Minőségi Díj* elnyerésével megerősítve, hagyományainknak megfelelően szolgáltuk olvasóink és látogatóink igényeit. A hozzánk kötődő közösségeink támogatásával segítettük az olvasáskultúra erősödését Tolna vármegyében.

Az összehasonlításból az is kitűnik, hogy a web 2.0 használat egyedi okokkal (*szolgáltatóink új statisztikai gyakorlata*) magyarázható 2024-es csökkenése 2025-re immár jól láthatóan egyszeri és trenden kívüli jelenségnek bizonyult.

Noha a magyar könyvtárakban az automatizáció már régóta jelen van, az Illyés Gyula Könyvtár életében csak az új épületbe költözéssel jelenik meg. Nem tudunk még érdemi hatást felmutatni, hiszen az utolsó közbeszerzés elhúzódása miatt csak 2026-ban fogjuk megkapni berendezésünk egy részét (*könyvszekrény - 24 órás kölcsönzői szolgáltatás*). Másrészt azt az új technikát, ami rendelkezésünkre áll (*automata könyvkölcsönző*), mi is csak most tanuljuk, és olvasóink is csak óvatosan ismerkednek vele.

A Mesterséges Intelligencia (MI) jelentette lehetőségek kihasználása az emberiség előtt álló két legfontosabb globális kihívás egyike. *(A másik a klímaváltozás, amire hitünk szerint helyesen reagáltunk zöldkönyvtári működésünkkel: IFLA Green Library Award.)* Az MI-nak stratégiánkban is érdemi hatást szánunk: a ChatGPT-vel már eddig is fejlesztettük a könyvtár informatikai környezetét, de az Illyés Gyula Könyvtár életében az új digitális szolgáltatások kialakítása, illetve a mesterséges intelligencia értő használata jelenti majd a következő lépcsőfokot.

A kiemelt évfordulókról rendszeresen emlékpolec kiállítással, valamint közösségi médiában megjelenő posztokkal emlékezünk meg könyvtárunk. Hasonlóan ahhoz, ahogy a különböző irodalmi „short” listákon szereplő műveket, vagy az aktuális Nobel-díjas köteteket mutatjuk be. Nagy örömet jelentett, hogy Krasznahorkai László személyében 2025-ben magyar díjazottat ünnepelhettünk.

Külön rendezvényként a „Jókai 200” emlékévben ifjúsági könyvtárosunk tartott a Jókai-szótár érdekességeiből szemezgetve irodalmi foglalkozást középiskolás fiataloknak. A Márai Emlékévhez kapcsolódva dr. János Emília tartott előadást. Személyében olyan irodalomtörténésszel működhetünk együtt, aki a megbecsült jogász karrierje mellett önszorgalomból doktorál irodalomtörténetből. Az ilyen kölcsönös előnyökön alapuló partneri együttműködések erősítik meg az Illyés Gyula Könyvtár kollektíváját abban, hogy közösen mind jobban szolgálhassuk Tolna vármegye és Szekszárd lakosait, az olvasóinkat.

Szekszárd Tudásközpont

7100 Szekszárd, Hunyadi u. 9.

www.igyuk.hu; tolnalib@igyuk.hu

74/528-100